04/02/2021

Αλλαγές στον νόμο για τα εκκλησιαστικά αρχεία

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Μετά την επιστολή διαμαρτυρίας που απεστάλη τον Ιούλιο του 2019 από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο στην Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Νίκη Κεραμέως, και κατόπιν πολύμηνων διαβουλεύσεων εκπροσώπων της Ιεράς Συνόδου με το υπουργείο ψηφίστηκε τελικά και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της κυβερνήσεως νόμος που αφορά στα εκκλησιαστικά αρχεία, τα αρχεία των Μονών του Αγίου Όρους και τα αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων. Πρόκειται επί τους ουσίας για αντικατάσταση άρθρου προηγούμενου νόμου.

Μεταξύ άλλων με τις αλλαγές που ψηφίστηκαν καταργείται η εξουσία του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων να αποφασίζει την κατάσχεση εκκλησιαστικών αρχείων και την μεταφορά τους στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, ενώ διατηρούνται σε ισχύ ειδικές διατάξεις νόμων, οι οποίοι προβλέπουν πρόσβαση εποπτικών, ελεγκτικών και δικαστικών αρχών στα αρχεία κάθε εκκλησιαστικού φορέα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΔΩ ΤΗΝ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ειδικότερα,

Το άρθρο 164 του ν. 4610/2019 (Α’ 70) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 164

Εκκλησιαστικά αρχεία, αρχεία των Μονών του Αγίου όρους και αρχεία Θρησκευτικών Κοινοτήτων

1.Ως εκκλησιαστικά αρχεία χαρακτηρίζονται τα αρχεία της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Εκκλησίας της Κρήτης, των Ιερών Μητροπόλεων Δωδεκανήσου, της Πατριαρχικής Εξαρχίας Πάτμου. Ως αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων χαρακτηρίζεται το σύνολο του αρχειακού υλικού που παράγεται ή διαφυλάσσεται: α. στις Μουφτείες της Θράκης και στα νομικά πρόσωπα του ν. 3647/2008 (Α’ 37), β. στο Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο και στις Ισραηλιτικές Κοινότητες, γ. στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Κω και στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Ρόδου, καθώς και στα ιδιωτικά Βακούφ της Ρόδου, δ. στα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα των άρθρων 2, 12 και 13 του ν. 4301/2014 (Α’ 223), ε. στους νομίμως λειτουργούντες ναούς ή ευκτήριους οίκους των λοιπών γνωστών θρησκειών ή δογμάτων.

2α. Οι φορείς της παρ. 1 οφείλουν να τηρούν τα αρχεία τους σε καλή τάξη και κατάσταση και να γνωστοποιούν στα Γ.Α.Κ. την ύπαρξη των αρχείων τους με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων (Ε.Ε.Α.) των Γ.Α.Κ.

2β. Η πρόσβαση του κοινού στα εκκλησιαστικά αρχεία επιτρέπεται σύμφωνα με τις προβλέψεις σχετικού κανονισμού που εγκρίνεται ανά εκκλησιαστικό κλίμα από την αρμόδια Ιερά Σύνοδο, ή ανά μητροπολιτικό επίπεδο ή ανά είδος νομικού προσώπου αντίστοιχα από το αρμόδιο εκκλησιαστικό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πρόσβαση του κοινού στο αρχείο των Μουφτειών της Θράκης, όσον μεν αφορά σε έγγραφα για την άσκηση των δικαιοδοτικών αρμοδιοτήτων του Μουφτή επιτρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις για το δικαίωμα γνώσεως δικαστικών αποφάσεων, πρακτικών και κάθε είδους εγγράφων που ισχύουν για προσκομιζόμενα έγγραφα ενώπιον των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων, όσον δε αφορά στα λοιπά έγγραφα εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία και οι τυχόν ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων. Η πρόσβαση του κοινού στα θρησκευτικά αρχεία των υπολοίπων φορέων της παρ. 1 επιτρέπεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου διοίκησης του φορέα.

2γ. Οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις για τις υποχρεώσεις των φορέων της παρ. 1 περί της τήρησης και φύλαξης των οικείων αρχείων για την εκτέλεση των νόμιμων υποχρεώσεων τους και την άσκηση των εποπτικών, ελεγκτικών, δικαστικών και λοιπών αρμοδιοτήτων των δημοσίων διοικητικών και δικαστικών αρχών, καθώς και η πρόσβαση των αρχών αυτών στα αρχεία των φορέων υπερισχύουν τυχόν ειδικότερων ρυθμίσεων των τελευταίων. Σε κάθε περίπτωση, οι φορείς της παρ. 1 οφείλουν να εφαρμόζουν τις κείμενες διατάξεις περί προστασίας προσωπικών δεδομένων και ιδίως να λαμβάνουν μέριμνα για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων που περιλαμβάνονται στα αρχεία τους.

3.Ιδιώτες που κατέχουν εκκλησιαστικά αρχεία ή αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων, υποχρεούνται να τα δηλώσουν στα Γ.Α.Κ., με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ.

4.Τα Γ.Α.Κ. συνεργάζονται με τους φορείς της παρ. 1 και τους εν γένει κατόχους εκκλησιαστικών αρχείων και αρχείων θρησκευτικών κοινοτήτων για τα οριζόμενα στις παρ. 2 και 3.

5.Τα Γ.Α.Κ., μετά από πρόσκληση του κατόχου, μπορούν να συνεργάζονται για την αποκατάσταση και συντήρηση μεμονωμένων εγγράφων και των συλλογών αυτών, χειρογράφων, καταστίχων και κωδίκων που φυλάσσονται στο Άγιο Όρος, σύμφωνα με το άρθρο 42 του ν.δ. της 10/16-9-1926 (Α’ 309) και το άρθρο 110 του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους (ΚΧΑΟ). Οι Ιερές Μονές παρέχουν την πρόσβαση στις Βιβλιοθήκες και στο υπό συντήρηση και αποκατάσταση υλικό τους στα αρμόδια όργανα των Γ.Α.Κ., σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 185 του ΚΧΑΟ.

6.Ο κανονισμός του πρώτου εδαφίου της παρ. 2β’ για την πρόσβαση του κοινού στα εκκλησιαστικά αρχεία συντάσσεται υποχρεωτικά εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού.».

Ο προηγούμενος νόμος για τα Εκκλησιαστικά αρχεία και αρχεία Θρησκευτικών Κοινοτήτων

1. Ως εκκλησιαστικά αρχεία χαρακτηρίζονται τα αρχεία της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Εκκλησίας της Κρήτης, των Ιερών Μητροπόλεων Δωδεκανήσου, της Πατριαρχικής Εξαρχίας Πάτμου, των εκκλησιαστικών αρχών, ιδρυμάτων, ιερών ναών, ιερών μονών, καθώς και τα αρχεία των μονών του Αγίου Όρους. Ως αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων χαρακτηρίζονται το σύνολο του αρχειακού υλικού που παράγεται ή διαφυλάσσεται: α. στις Μουφτείες της Θράκης και στα νομικά πρόσωπα του ν. 3647/2008 (Α΄ 37), β. στο Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο και στις Ισραηλιτικές Κοινότητες, γ. στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ

Κω και στον Οργανισμό Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Ρόδου, καθώς και στα ιδιωτικά Βακούφ της Ρόδου, δ. στα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα των άρθρων 2, 12 και 13 του ν. 4301/2014 (Α΄ 223), ε. στους νομίμως λειτουργούντες ναούς ή Ευκτήριους Οίκους των λοιπών γνωστών θρησκειών ή δογμάτων.

2. Οι φορείς της παραγράφου 1 οφείλουν να τηρούν τα αρχεία τους σε καλή τάξη και κατάσταση, να επιτρέπουν την πρόσβαση του κοινού σε αυτά και να γνωστοποιούν στα Γ.Α.Κ. την ύπαρξή τους με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων (Ε.Ε.Α.) των Γ.Α.Κ..

3. Ιδιώτες που κατέχουν εκκλησιαστικά αρχεία ή αρχεία θρησκευτικών κοινοτήτων, υποχρεούνται να τα δηλώσουν στα Γ.Α.Κ., με μορφή συνοπτικού ευρετηρίου, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Ε.Α. των Γ.Α.Κ..

4. Τα Γ.Α.Κ. συνεργάζονται με τους φορείς της παραγράφου 1, και τους εν γένει κατόχους εκκλησιαστικών αρχείων και αρχείων θρησκευτικών κοινοτήτων για τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 και 3. Αν διαπιστωθεί από τα αρμόδια όργανα των Γ.Α.Κ., ύστερα από καταγγελία ή αναφορά ή στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, ότι η διατήρηση των αρχείων των προηγούμενων παραγράφων είναι πλημμελής ή η πρόσβαση του κοινού σε αυτά δυσχερής, ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση της Εφορείας των Γ.Α.Κ. και τη γνώμη της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων, αποφασίζει τη μεταφορά και παρακαταθήκη τους στα Γ.Α.Κ. για όσο διάστημα κρίνεται αναγκαίο